

На основі проведеного дослідження можна зробити наступні висновки:

1. Феномен іміджу керівника державного підприємства складається з таких рис особистості, як гнучкість, цілісність, залежність від очікувань оточуючих щодо особистості керівника.

2. Імідж керівника виступає як структурна компонента загального корпоративного іміджу державного підприємства та є одним з чинників перемоги у конкурентній боротьбі.

3. Позитивний імідж керівника стає дедалі все більш дієвим інструментом впливу та інструментом реалізації цілей, що постають перед державним підприємством.

Література. 1. Інформаційні технології: наука, техніка, технологія, освіта, здоров'я: тези доповідей XXV міжнародної науково-практичної конференції MicroCAD-2017, 17-19 травня 2017 р.: у 4 ч. Ч. IV. / за ред.. проф.. Сокола Є.І. – Харків: НТУ «ХПІ». – 372 с. 2. *Гура Т. В.* Модель формування управлінської компетентності у майбутніх фахівців технічного університету / Т. В. Гура // Сучасні педагогічні технології в освіті : зб. наук.-метод. пр. / ред. О. Г. Романовський, Ю. І. Панфілов. – Харків : НТУ "ХПІ", 2012. – С. 77-80. 3. *Серьогін С. М.* Державний службовець у відносинах між владою і суспільством / С. М. Серьогін;. – Дніпропетровськ: ДРІДУ НАДУ, 2003. – 456 с. 4. Розвиток лідерського потенціалу національної гуманітарно-технічної та управлінської еліти : монографія / О. Г. Романовський [та ін.] ; ред.: О. Г. Романовський, О. С. Пономарьов ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". – Харків : ФОП Мезіна, 2017. – 290 с. 5. *Альтшуллер А. А.* Суперменеджер: имидж и самопрезентация / А. А. Альтшуллер. – М., Феникс, 2004. – 160 с. 6. *Панасюк А. Ю.* Формирование имиджа: стратегия, психотехнологии, психотехники / А. Ю. Панасюк. – М. : Издательство «Омега-Л», 2007. – 266 с.

УДК 378.035.91-057.87

*Костыря И. В, Игнатюк О. А., Пасмор В. В.
г. Харьков, Украина*

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ФОРМИРОВАНИЯ КОММУНИКАТИВНЫХ НАВЫКОВ У БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ- ЛИДЕРОВ В ВЫСШЕЙ ШКОЛЕ

Постановка проблемы. Человеческое общество немыслимо вне общения. Общение выступает необходимым условием бытия людей, без которого невозможно полноценное формирование не только отдельных психических функций, процессов и свойств человека, но и личности в целом. Реальность и необходимость общения определена совместной деятельностью:

чтобы жить люди вынуждены взаимодействовать. Общается всегда деятельный человек, деятельность которого пересекается с деятельностью других людей. Общение позволяет организовывать общественную деятельность и обогатить её новыми связями и отношениями между людьми. Проблемы общения остаются актуальными как в обществе в целом, так и в высшей школе. Современные ученые: педагоги, психологи, социологи и др. продолжают поиск механизмов, формирующих навыки коммуникации и особые умения взаимодействия с людьми у будущих специалистов-лидеров. Актуальность темы усиливается тем, что у выпускников высшей школы недостаточно сформированы коммуникативные навыки, о чем говорят результаты исследования уровня сформированности лидерских качеств, в том числе и коммуникативных навыков, у аспирантов Национального технического университета «Харьковский политехнический институт» [1].

Целью статьи является определение основных направлений формирования коммуникативных навыков у будущих специалистов-лидеров в высшей школе.

Общение - это одна из актуальных проблем современного общества. В какой бы сфере человек ни трудился, чтобы он ни делал, он так или иначе общается с другими людьми. Особенно это актуально для людей, работающих в системе «человек - человек», у которых коммуникативная деятельность является основной, поскольку решение всех возникших задач невозможно без взаимодействия со всеми участниками рабочего процесса (клиентами, коллегами и т.д.). Компетентность в общении предполагает развитие адекватной ориентации человека в самом себе – собственном психологическом потенциале, потенциале партнера, в ситуации и задаче. Формирование коммуникативной компетенции человека является актуальным вопросом социальной психологии, решение которого имеет важное значение как для каждого конкретного человека, так и для общества в целом. Коммуникативная компетентность способствует формированию навыков делового общения. Деловой уровень общения – уровень общения, на котором людей объединяют интересы дела, совместная деятельность, поиск средств повышения эффективности сотрудничества. На деловом уровне людей объединяет совместная деятельность, направленная на достижение общих целей. Основной принцип деловых взаимоотношений – рациональность [2]. Реализация личностью своей субъективности в общении связана с наличием у неё необходимого уровня коммуникативной компетентности. Необходимо помнить, что формирование компетентности у будущих специалистов-лидеров напрямую зависит от: знания законов общения; умения и навыков реализации этих знаний в конкретной ситуации; способность к самореализации, самоконтролю; соционормативного опыта народной культуры; знания языков общения, используемых народной культурой; опыта

межличностного общения в деловой сфере; опыта восприятия искусства и др. Важным моментом процесса формирования коммуникативных навыков является мысленное проигрывание своего поведения в различных ситуациях. Планирование своих действий «в уме» является составной частью нормального протекающего коммуникативного действия. Способность человека действовать «в уме» может быть целенаправленно использована для обеспечения «контролируемой спонтанности», являющейся важной характеристикой компетентного коммуникативного поведения. Задача лидера – поставить цель, поддерживать общее направление по достижению цели командой, заботиться о том, чтобы каждый человек в команде мог раскрыть свой личностный потенциал. Для того чтобы сформировать навыки коммуникативной компетентности у студентов - будущих лидеров им необходимо посещать тренинги по развитию коммуникативных навыков, работать над собой в группе, совершенствуя навыки делового общения, заниматься ораторским мастерством, практиковать современные методики формирования коммуникативных умений. Личность студента должна быть направлена на становление лидерской позиции, - осознания себя лидером. Лидер – это человек на которого должны равняться подчиненные, коллеги. Решая вопросы повышения коммуникативной компетенции личности, необходимо использовать весь арсенал присущих средств: знание стратегии и тактики конструктивного общения, использование эффективных вербальных и невербальных навыков общения, умения понять других людей и влиять на них, поддерживать благоприятные условия в коллективе, избегать деструктивных конфликтов и т.д [3]

Таким образом, коммуникативные навыки способствует профессиональному успеху и карьерному росту специалиста, взаимодействию с командой помогает ему чувствовать себя суверенно в обществе, соответствовать современным требованиям общества к личности как высокому профессионалу, культурной личности, поэтому коммуникативные навыки необходимо развивать у будущих специалистов-лидеров в высшей школе.

Данное исследование не охватывает всех аспектов теории формирования коммуникативных навыков у будущих специалистов-лидеров в высшей школе и требует дальнейшего продолжения в статьях, дипломах, диссертационных работах.

Литература. 1. *Ріпко І. В.* Дослідження лідерських якостей у студентів технічних університетів: результати експерименту / І. В. Ріпко // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : зб. наук. пр. – Запоріжжя : КПУ, 2015. – Вип. 40 (93). – С. 481-487. 2. *Фомин Я. А.* Формирование у студентов делового общения в процессе обучения в вузе / Я. А. Фомин, Л. Н. Грень // Україна і світ: гуманітарно-технічна еліта та

соціальний прогрес. До 55 річниці першого польоту людини у космос : тези доп. Міжнар. наук.-теор. конф. студ. і аспір., 19-20 квітня 2016 р., м. Харків : у 3 ч. Ч. 1 / редкол. Є. І. Сокол [та ін.]. – Харків : НТУ "ХПІ", 2016. – С. 241-3.

Грень Л. Н. Развитие коммуникативной компетентности студентов в процессе их обучения в высшем учебном заведении / Л. Н. Грень, М. Ш. Курбанова // Проблемы та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти : зб. наук. пр. / ред. Л. Л. ТОВАЖНЯНСЬКИЙ, О. Г. РОМАНОВСЬКИЙ. – Харків : НТУ "ХПІ", 2015. – Вип. 44 (48) : матер. міжнар. наук.-практ. конф. студентів, аспірантів та молодих вчених : "Психолого-педагогічні аспекти формування управлінського потенціалу сучасної молоді: теорія і практика", 21 жовтня 2015 р. – С. 198.

*Черемський М. П.
м. Харків, Україна*

МИСТЕЦТВО ТА ЙОГО РОЛЬ В ПЕДАГОГІЦІ ІВАНА АНДРІЙОВИЧА ЗЯЗЮНА

Постановка проблеми. Проблемою нашої педагогіки лишається її авторитарність, котра перешкоджає вільному творчому розвитку особистості. Проте, педагогіка є мистецтвом, а отже, вона не може бути авторитарною. Саме мистецтво дає можливість виховувати людину у відповідності з її індивідуальними особливостями та можливостями, пробуджуючи в ній те найкраще, що в неї є. Про те, що педагогіка є мистецтвом, зауважували К. Ушинський, А. Макаренко, В. Сухомлинський, Дж. Дьюї, Г. Рід. Серед тих, хто вважав педагогіку мистецтвом перетворення, був і наш визначний педагог-гуманіст Іван Андрійович Зязюн. **Основна мета статті** полягає у висвітленні мистецьких ідей Івана Андрійовича Зязюна щодо педагогіки взагалі та навчання й виховання особистості зокрема.

Виклад основного матеріалу. Іван Андрійович був справжнім митцем в педагогіці, впроваджуючи до неї найрізноманітніші форми та методи активізації творчих сил особистості. Зокрема, педагог, володіючи прекрасним голосом, створив у Полтавському педагогічному інституті імені В. Г. Короленка хор "Калина", що складався головним чином з викладачів і студентів інституту. До репертуару хору входили як українські народні пісні, народні пісні інших народів, так і кращі зразки національної та світової класики. І це попри відому завантаженість викладачів, які все ж знаходили час для співів. Це у свою чергу підвищувало як естетичну так і морально-етичну, а отже і професійну культуру педагога. Хор "Калина" був добре відомим не лише в Полтаві, але й далеко за її межами.